

РЕШЕНИЕ

№ 86

гр. Пловдив, 25.11.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 3-ТИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на десети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Вера Ив. Иванова

Членове: Величка П. Белева
Красимира Д. Ванчева

при участието на секретаря Мила Д. Тошева
в присъствието на прокурора Светлозар Михайлов Лазаров (АП-Пловдив)
като разглежда докладваното от Вера Ив. Иванова Въззивно гражданско дело
№ 20215000500496 по описа за 2021 година

Производството е въззивно по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Обжалвано е решение № 260201, постановено на 10.08.2021 г. по гр.д. 197/2021 г. на Окръжен съд-Х., в частта му, с която е осъдена П.Р.Б.-гр.С. да заплати на З. ВЛ. Д. сумата 2 000 лв. – обезщетение за претърпените неимуществени вреди, причинени от образуваното и прекратено наказателно производство по ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х. поради това, че не е извършено престъпление от ищцата, ведно със законната лихва от 19.03.2018 г. до окончателното изплащане на сумата.

Жалбоподателят П.Р.Б. моли решението да бъде отменено в обжалваната негова част като неправилно по съображения, изложени в подадената на 20.08.2021 г. въззивна жалба, и да бъде постановено от апелативния съд решение, с което предявеният срещу П. иск да бъде отхвърлен изцяло, евентуално, да бъде намален размерът на присъденото обезщетение за неимуществени вреди. Като ответник в производството пред окръжния съд оспорва предявените иски по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ и по чл.

86, ал.1 от ЗЗД и моли те да бъдат отхвърлени като неоснователни. В производството пред настоящата инстанция не ангажира събиране на нови доказателства.

Ответницата по жалбата З. ВЛ. Д. не е взела становище по нея. Като ищца в производството пред окръжния съд предявява искове с правно основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и чл. 86, ал.1 от ЗЗД за осъждане на ответника да ѝ заплати обезщетение в размер на 35 000 лв. за претърпени от нея неимуществени вреди, настъпили вследствие воденото досъдебно производство ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х., ведно със законната лихва от 1.03.2017 г. В производството пред настоящата инстанция не ангажира събиране на нови доказателства.

Пловдивският апелативен съд провери законосъобразността на обжалваното решение съобразно разпоредбата на чл. 269 от ГПК и във връзка с оплакванията и исканията на жалбоподателя, прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност и намери за установено следното:

На 19.03.2021 г. ищцата З.Д. предявява иск пред окръжния съд против П.Р.Б. за присъждане на обезщетение за претърпени от нея неимуществени вреди в размер на 35 000 лв., ведно със законна лихва върху сумата от датата на влизане в сила на постановлението за прекратяване на досъдебното производство 1.03.2017 г. Ищцата твърди, че с постановление от 17.02.2017 г. по пр.пр. №***/2015 г. по описа на РП-И. е установено, че ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х. е било образувано срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 209, ал.2, вр. с ал.1 от НК и предвид обстоятелството, че в хода на разследването не били събрани достатъчно доказателства за нейна виновност за извършено от нея престъпление по чл. 209, ал.2, вр. с ал.1 от НК тя не била привлечена в качеството на обвиняема. Твърди, че с посоченото постановление от 17.02.2017 г. е прекратено наказателното производство по дознание №**/2016 г. на ОДМВР-Х., образувано срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 209, ал.2, вр. ал.1 от НК и са отделени материалите, касаещи евентуално извършено от нея ново престъпление по чл. 316 от НК, вр.чл.309, ал.1 от НК. Твърди, че правното основание за завеждане на иска е свързано с дознание №**/2016 г., което, независимо че се е водило срещу неизвестен извършител, била разследвана за осъществяване на тежко

престъпление, наказанието за което е "Лишаване от свобода" за срок от 1 до 6 години. Заявява, че е константната съдебна практика на ВКС в насока, че ЗОДОВ ѝ дава право да потърси отговорността на разследващите органи, когато разследването се е водило против нея, независимо, че е посочено „неизвестен извършител“. Твърди, че повод да бъде образувано досъдебното производство е жалба против нея от лице, което е ползвало услугите ѝ през 2006 г. и се касае за деяние с близо десетгодишна давност. Твърди, че е започнало дълго разследване, което преминало през многобройни разпити, уточняващи всяко едно обстоятелство, очна ставка с пострадалата, ровене от страна на П. в нейната документация. Излага подробни съображения относно търпените от нея морални вреди. Заявява, че постановлението за прекратяване на досъдебното производство от 17.02.2017 г. е влязло в сила на 1.03.2017 г. и твърди, че са налице условията за предявяване на иск по реда на ЗОДОВ.

С отговора на исковата молба от 20.04.2021 г. ответникът П.Р.Б. оспорва иска за присъждане на обезщетение за търпени неимуществени вреди по основание и по размер. Заявява, че наказателното производство е образувано срещу неизвестен извършител и в хода му ищцата е имала единствено качеството на свидетел, спрямо нея не са прилагани мерки за процесуална принуда. Твърди, че претендираната сума е прекомерна по своя размер. Оспорва и претенцията за присъждане на законна лихва, включително относно посочената от ищцата начална дата, както и съгласно чл. 111,б. "в" от ЗЗД възразява, че лихвите могат да се претендират за не повече от 3 години назад от завеждане на иска.

С обжалваното съдебно решение окръжният съд приема, че с постановление от 9.05.2016 г. на РП-И. е образувано ДП №** на ОДМВР-Х. срещу неизвестен извършител за това, че през месец ноември на 2007 г. в гр. Д. с цел да набави за себе си или за друго имотна облага е използвал заблуждението и неосведомеността на Е.К.Д. и с това ѝ причинил имотна вреда – престъпление по чл. 209,ал.2,вр.сал.1 от НК. Приема, че досъдебното производство е образувано по преписка №***/2015 г. на ОДМВР-Х., която е по подаден сигнал от Е.Д. против З. ВЛ. Д. за извършване на престъпление по чл. 209, чл.212 или друго такова от общ характер. Приема, че ищцата е давала обяснение на 22.03.2016 г. в хода на преписката и на 15.01.2016 г., а по образуваното ДП е дала обяснение като свидетел на 9.06.2016 г. и е участвала

в очна ставка като свидетел със свидетелката Е.Д. на 9.12.2016 г. , както и от ищцата е снет сравнителен материал-подпис относно назначената по ДП графологична експертиза на 9.06.2016 г. Съдът преценява, че предявеният иск с правно основание чл. 2,ал.1,т.3 от ЗОДОВ е доказан по основаниято си, защото е установено в хода на процеса, че ищцата е била обект на наказателно производство, което е прекратено на досъдебната си фаза поради липса на установено извършено от нея престъпление. Съдът преценява, че ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х. е образувано против неизвестен извършител, водено е против такъв и е прекратено против такъв, като ищцата не е привлечена по никакъв начин като обвиняемо лице по това ДП и е участвала в него като свидетел, но преценено обаче по съществото и предмета си то е водено именно с цел установяване на извършено от нея престъпление от общ характер за това,че през месец ноември 2007 г. в гр.Д. с цел да набави за себе си или за друго имотна облага е използвала заблуждението и неосведомеността на Е.К.Д. от с.Б.,Х. област и с това ѝ причинила имотна вреда-престъпление по чл.209 ал.ІІ вр. с ал.І от НК. Съдът намира, че самото производство е обосновано със събраните достатъчно данни от водената преписка №***/2015 г., образувана по изложение на Е.Д., в което директно се сочи за извършител на престъпления от общ характер измама и присвояване именно З.Д. и че ДП е водено изцяло в насока проверка на изведените твърдения в сигнала на Д.,включително разпитите като свидетел на нея и на Д. и очната ставка между двете. Съдът посочва, че в самото прекратително постановление на досъдебното производство изрично прокурорът е посочил,че актът му е обоснован с обстоятелството,че в хода на разследването не са установени данни за извършено от З.Д. престъпление по чл.209 от НК, а не от някакъв неизвестен извършител. Затова съдът преценява, че е очевидно,че както преписката,така и досъдебното производство са били с предмет установяване на наказателно релевантно поведение на ищцата относно визираното престъпление от общ характер. Изводът на съда е, че поради това е без значение, че ищцата формално не е била привлечена като обвиняемо лице, тъй като действията по разследването по същество са били насочени против нея. Съдът приема, че употребеният в чл.2 ал.І т.3 от ЗОДОВ из раз "обвинение в извършване на престъпление" трябва да се тълкува по-широко за нуждите на специалния деликт, а не в тесния му наказателно процесуален смисъл, като когато наказателното

производство е образувано срещу определено лице, а впоследствие производството е прекратено поради това, че извършеното деяние не е престъпление, е осъществена именно хипотезата на тази норма и лицето, срещу което е образувано наказателно производство, търпи вреди от проведеното срещу него наказателно преследване и в случаите, когато производството е прекратено без да му е повдигнато обвинение. Съдът се позовава на решение № 1200 от 2.12.2008 г. на ВКС по гр. д. № 3517/2007 г., III г. о., решение № 187 от 13.06.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1215/2011 г., III г. о., ГК, решение № 341 от 5.10.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1310/2011 г., IV г. о., ГК и решение № 425 от 1.12.2015 г. на ВКС по гр. д. № 3143/2015 г., IV г. о., ГК. Съдът намира, че е безспорно, че ищцата е знаела, че това ДП се води в насока установяване на извършено от нея престъпление от общ характер за точно изведено нейно поведение, различно от това по водените против нея други наказателни производства. Съдът приема, че е изпълнена хипотезата на чл.2,ал.1,т.3 от ЗОДОВ, което предпоставя овъзмездяване на претърпените от З.Д. неимуществени вреди, пряка последица от воденото наказателно дело. След преценка относно проявлението на тези вреди съдът намира, че на ищцата следва да бъде присъдено обезщетение в размер на 2 000 лв., а за разликата над тази сума до пълния предявен размер от 35 000 лв. искът като неоснователен следва да бъде отхвърлен. Относно акцесорната претенция за присъждане на лихва съдът приема, че тя е неоснователна за периода от 1.03.2017 г. до 19.03.2018 г. предвид изтеклата давност по чл. 111,б.“в“ от ЗЗД.

С подадената въззивна жалба жалбоподателят твърди, че решението е неправилно, тъй като в случая ДП е образувано срещу неизвестен извършител, на ищцата не е било повдигнато обвинение за извършено престъпление по реда, предвиден в НПК, и тя не е имала качество на обвиняема, не е била обект на процесуална принуда, участвала е само в две процесуално-следствени действия – разпит на свидетел и в проведена очна ставка. Твърди, че съгласно изложеното в приобщения по делото констативен протокол на ИВСС, в зепозираното заявление Д. е посочила, че по повод на друго гражданско дело по чл. 2а от ЗОДОВ е било представено удостоверение от ОП-Х., в което са били отбелязани четири прокурорски преписки, едната от които е ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х., както и е посочила, че не е имала представа за тези преписки, за какво се отнасят и в

какво престъпление е обвинена. Счита, че не е осъществен фактическият състав на отговорността по чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и не е налице причинна връзка между твърдените от ищцата негативни преживявания и воденото наказателно производство. Твърди и че определеният от съда размер на присъденото обезщетение е прекомерно завишен и не отговаря на принципа, заложен в чл. 52 от ЗЗД, като не са отчетени в достатъчна степен обстоятелствата, че разследването е проведено в кратък срок, ищцата не е привличаната в качеството на обвиняемо лице и спрямо нея не е била взета мярка за неотклонение, същата е разпитана като свидетел, а производството е образувано срещу неизвестен извършител. Моли решението в обжалваната негова част да бъде отменено и предявеният иск да бъде изцяло отхвърлен, евентуално, да бъде намален размерът на присъденото обезщетение за неимуществени вреди.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал.1, т.3, предл.1 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи и прокуратурата при обвинение в извършване на престъпление, ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето. В случая е безспорно, видно е и от приложеното ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х., че досъдебното производство е образувано срещу неизвестен извършител с постановление от 9.05.2016 г. въз основа на законен повод по чл. 208, т.1 от НПК съобщение до органите на досъдебното производство за извършено престъпление и достатъчно данни по смисъла на чл. 211, ал.1 от НПК, съдържащи се в материалите по преписка №***/2015 г., за това дали през месец ноември на 2007 г. в гр. Д. с цел да набави за себе си или за друго имотна облага е използвал заблуждението и неосведомеността на Е.К.Д. и с това и е причинил имотна вреда, престъпление по чл. 209, ал.2, вр. с ал. 1 от НК. Безспорно е, видно е от приетото в копие в съдебното заседание на окръжния съд на 12.07.2021 г. постановление за прекратяване на наказателно производство, че с постановление от 17.02.2017 г. на прокурор от РП-И., влязло в сила на 4.03.2017 г., е прекратено наказателното производство по дознание №**/2016 г. по описа на ОДМВР-Х., образувано срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 209, ал.2, вр. ал.1 от НК. Няма спор и че досъдебното наказателно производство не е образувано против ищцата, а е образувано срещу неизвестен извършител, както и че до прекратяването му тя не е била

уличена и срещу нея не е било повдигнато обвинение. В случая преписка №***/2015 г. по описа на РП-И. е образувана по повод сигнал, подаден от 27.08.2015 г. от Е.Д. против З.Д., за извършване на проверка с оглед данни за извършено престъпление по чл. 209, чл. 212 или друго такова от общ характер по смисъла на НК. Видно е от тази преписка, че 15.01.2016 г. и на 22.03.2016 г. З.Д. е дала писмени обяснения. Видно е от документацията по ДП №***/2016 г. на ОДМВР-Х., че на 9.06.2016 г. ищцата е разпитана като свидетел, на 9.12.2016 г. тя е разпитана като свидетел в очна ставка със свидетеля Е.Д. и на 9.06.2016 г. е дала като свидетел сравнителен материал от подпис, необходим за извършване на графологична експертиза. В постановлението от 17.02.2017 г. изрично е посочено, че ДП е било образувано срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 209, ал.2, вр.с ал.1 от НК, и е прието, че не са били събрани достатъчно доказателства за виновността на лицето З.Д. за извършено от нея престъпление по чл. 209, ал.2, вр.с ал.1 от НК, затова и в хода на разследването Д. не е била привлечена в качеството ѝ на обвиняемо лице. Установява се следователно, че е основателно възражението на ответника по разглеждания спор по предявения от ищцата Д. иск с исковата молба от 19.03.2021 г., заявено с отговора на исковата молба, че наказателното производство не е било образувано против ищцата, а срещу неизвестен извършител, и в хода му ищцата е имала единствено качеството на свидетел. Тъй като нормата на чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ предвижда да се носи отговорност от държавата за вреди, причинени на граждани от разследващите органи и прокуратурата при, на първо място, обвинение в извършване на престъпление, след което, на второ място, образуването наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето, то в случая не е налице първият елемент от фактическия състав за ангажиране на отговорността на държавата, поради което искът е неоснователен. Законово задължение на разследващите органи и на прокуратурата е да извършат проверка при подаден сигнал от гражданин против конкретно посочено лице, в който се съдържат данни за извършено престъпление от общ характер. Изпълнението на това законно задължение в случая, когато досъдебното производство е водено срещу неизвестен извършител и приключи с прекратяването му с оглед резултата от проверката, не се явява основание за ангажиране на отговорност на П. по реда на чл. 2, ал.1, т.3, предл.1 от ЗОДОВ. Нормата на чл. 2, ал.1, т.3, предл.1 от

ЗОДОВ предвижда отговорност за вреди, които са причинени на граждани от правозащитните органи от обвинение в извършване на престъпление. Такава хипотеза може да бъде налице и когато е образувано досъдебно производство срещу конкретно лице, проведено е срещу него наказателно преследване и производството е прекратено без то да е привлечено като обвиняем със съставяне на съответно постановление. Такава хипотеза обаче не е налице, когато прекратеното досъдебно производство не е образувано срещу конкретно лице, а срещу неизвестен извършител, и в хода на това производство конкретен гражданин е участвал в отделни действия по разследването като свидетел, без да има качеството на лице, срещу което е образувано досъдебно производство. В случая е несъмнено, че преписка №***/2015 г. по описа на РП-И. не е водена срещу ищцата и тя не е била уличено лице, съответно, ДП №***/2016 г. не е водено срещу ищцата, а срещу неизвестен извършител, и тя не е била привлечена в качеството на обвиняем. Както е прието в решение № 1200/2.12.2008 г. на ВКС по гр.д. № 3517/2007 г., III ГО, ГК, решение № 187/13.06.2012 г. на ВКС по гр.д. № 1215/2011 г., III ГО, ГК и решение № 425/1.12.2015 г. на ВКС по гр.д. № 3143/2015 г., IV ГО, ГК, само в случаите, когато наказателно производство е образувано срещу определено, конкретно лице и не му е било повдигнато обвинение, или е образувано срещу неизвестен извършител, но впоследствие конкретно лице е било уличено или срещу него е било повдигнато обвинение, след неговото прекратяване това лице има право на обезщетение по реда на чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 от ЗОДОВ. Установява се следователно, че в случая няма основания ищцата да претендира за присъждане на обезщетение при условията на чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 от ЗОДОВ. Основателно е оплакването на жалбоподателя, че решението на окръжния съд в обжалваната негова част е неправилно. В случая липсва действие на прокуратурата по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, както ищцата неоснователно твърди в исковата молба, съответно, няма правно основание да ѝ бъде присъждано исканото обезщетение, поради което решението в обжалваната негова част следва да бъде отменено и да се отхвърли предявеният иск и за сумата 2 000 лв., ведно със законна лихва от датата 19.03.2018 г.

С оглед на гореизложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 260201, постановено на 10.08.2021 г. по гр.д. 197/2021 г. на Окръжен съд-Х., В ОБЖАЛВАНАТА НЕГОВА ЧАСТ, с която е осъдена П.Р.Б.-гр.С. да заплати на З. ВЛ. Д. сумата 2 000 лв. – обезщетение за претърпените неимуществени вреди, причинени от образуваното и прекратено наказателно производство по ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х. поради това, че не е извършено престъпление от ищцата, ведно със законната лихва от 19.03.2018 г. до окончателното изплащане на сумата, КАТО ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от З. ВЛ. Д., ЕГН ***** от гр. Д., ул.“Ц. Б .І“*, офис ** против П.Р.Б.-гр.С., бул.“В.“* обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл.2,ал.1,т.3 от ЗОДОВ и чл. 86,ал.1 от ЗЗД за присъждане в нейна полза на обезщетение в размер на 2 000 лв. за претърпените неимуществени вреди, причинени от образуваното и прекратено наказателно производство по ДП №**/2016 г. на ОДМВР-Х. поради това, че не е извършено престъпление от ищцата, ведно със законната лихва върху главницата 2 000 лв., считано от 19.03.2018 г. до окончателното изплащане на сумата, КАТО НЕОСНОВАТЕЛНИ.

Решението може да се обжалва при условията на чл. 280 от ГПК пред Върховния касационен съд – гр. С. с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____